

آیا بالآخره گناه باعث نزول بلا میشود یا نه؟

□ پرسش حسین

؟ با سلام بر استاد رجایی عزیز. مدت‌ها است که مسئله تأثیر گناهان در نزول بلا و کم شدن برکت (کاهش بارندگی و کم آبی، زلزله و بیماری و...) توسط برخی مورد استهzaء و طعن قرار میگیرد و اینان گفته‌های خطیبان را مبنی بر همین مسائل، تمسخر می‌کنند. واقعاً مسئله از چه قرار است؟ و چه پاسخی دارد؟ من خودم اندک آندوخته‌ای از معارف اسلامی دارم اما مسئله برایم روشن نیست. سپاسگزارم.

□ پاسخ

؟ علیکم السلام و رحمت الله. سؤال بسیار خوبی را مطرح نموده اید. تمسخر معارف دین و از جمله اسلام عزیز، سابقه طولانی دارد و از آغاز کافران و بیماردلان تعالیم انبیاء را مسخره میکرده اند خداوند در قرآن کریم در آیات زیادی به این ماجراها اشاره فرموده و مؤمنان را به صبر و استقامت دعوت نموده است (ما يأْتِيهِم مِّنْ رَسُولِ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهِزُونَ، كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ همچنین سوره حجر/15، 12-11 و نیز سوره توبه/9، 65-66)

؟ وجود بلایا در این دنیا کاملاً طبیعی است. زیرا بلا در واقع همان ناخوشایندی و ناملایم است. انسان روحی کمال طلب دارد و هر جا

نقیصی، دلش را ریش کند آن را به بلا تفسیر میکند. از طرفی انسان در سختی آفریده شده است (لقد خلقنا الانسان فی کبد/ بلد: 4) بنابراین اصل وجود ناملایمات در دنیا قطعی است. مگر زمانی که تمام اهل زمین از بندگان بسیار نیک پروردگار شوند که احتمالا در آن زمان جهان به فرمان آنان در می آید...

بنابه صریح آیات قرآن کریم، گناه و معصیت برکت را زندگی می برد و باعث نزول بلا می شود. خداوند در آیات زیادی به این مسئله تصريح فرموده است. از جمله آیه 11 سوره رعد: “لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدِيهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ ؟ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ ؟ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَ لَهُ ؟ وَمَا لَهُمْ مِنْ ... وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَ لَهُ ؟ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ.”

”برای انسان، مأمورانی است که پی در پی، از پیش رو، و از پشت سرش او را از فرمان خدا [= حوادث غیر حتمی] حفظ می کنند؛ (اماً) خداوند سرنوشت هیچ قوم (و ملتی) را تغییر نمی دهد مگر آنکه آنان آنچه را در خودشان است تغییر دهند! و هنگامی که خدا اراده سوئی به قومی (بخاطر اعمالشان) کند، هیچ چیز مانع آن نخواهد شد؛ و جز خدا، سرپرستی خواهند داشت!“

در این آیه خداوند مردم را متوجه کارگزاران غیب و ملکوتی جهان فرموده و کوته نظرانی که چشمشان فقط در پی علل مادی و ظاهری است را به توجه به عوامل فرامادی فرامی خواند. هیچ امری در جهان واقع نمی شود مگر آنکه در نظام عالم، صدراً و ذیلاً معلول اراده الهی و سنن او تبارک و تعالی باشد. حتی افتادن یک برگ (و ما تسقط من ورقه الا (یعلمها)

بنابراین انکار فاعلیت عوامل غیب به خاطر توجه به عوامل ظاهری، از مشتقات کفر و جهل است. مثلاً مرگ و حیات، روییدن گیاهان، رزق بندگان، نزول بلایا مانند زلزله، سیل، تسلط ظالمان و... علل و عوامل ظاهری دارد و اما هدف خداوند از ارسال رسول آموختن این تعالیم بوده که وراء این علل مادی، علل دیگری از عالم بالا هست که علل مادی در طول آن عمل میکند و با هم منافاتی ندارند. افزایش رزق یک نفر، هم در عالم تقدیر رقم میخورد (رقم خوردن علت است) و هم علل مادی در آن نقش آفرین است و این علل مانند جنود الهی کارگزاری می‌کنند.

آیا همین جماعت منکر تأثیر عوامل غیبی برای حاجات خود دست به دعا برنمی‌دارند؟ دعا تأثیر در علل ماورایی است که به اذن خدا اجابت میشود و مؤثر واقع می‌شود (ادعونی استجب لكم... / قل ما يعْبُّ بِكَمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَائِكُمْ)

بنابراین کسانی که منکر این مسئله هستند باید در معارف و جهان شناسی خود مذاقه نمایند و معارف اسلامی را بدقت مطالعه کنند، اگر ایمان دارند و اهل خرد هستند.

اما گاه مردم می‌بینند که بسیاری از خطیبان، خاصه منسوبيين به حاكمیت، نزول بلایا را صرفاً به گناهان مردم نسبت می‌دهند! و مثلاً رواج بدحجابی و دروغ و تهمت و ... را در بین مردم موجب نزول بلا برشمرده و فقط مردم را مخاطب وعظ می‌فرمایند!! البته که رواج گناه در مردم و از جمله بدحجابی، روابط نامشروع و سرگرم شدن به لهو و لعب حرام مانند تماشای فیلمهای مبتذل و... موجب کاهش برکت و زیادت بلا می‌شود، اما ناراحتی انکارآمیز مردم اکثراً به این جهت است که خطبا بویژه ائمه جمعه و خاصه نمایندگان ولی فقیه، مفاسدی که در

حاکمیت بروز کرده را متذکر نمی شوند و مدام در بیان مصاديق به اعمال ناشایست مردم بیچاره استناد می کنند! این ظلم است و اتفاقاً همین ظلم موجب نزول بلا میشود. گناهان و مفاسدی که در میان قضات، دستگاه دولت و مجلس بوجود می آید و سالوسانی که اموال مردم را تاراج می کنند و به خون شهدا خیانت میکنند، به مراتب ظلمی

بزرگتر از زنانی که چند رشته مویشان بیرون افتاده، موجب نکبت و هلاک هستند. بنابراین باید به خطیبان و واعظان که اینچنین بر محرب و منبر جلوه می کنند گفت در کنار وعظ این مردم بیچاره، بیشتر به امر به معروف و نهی از منکر فاسدانی بپردازنده که مردم و مومنان را به انقلاب بدین میکنند. اینان که امروز تریبون خطبه ها را در دست دارند باید علاوه بر تذکر لسانی و نهی مفسدان در حاکمیت، لجه هایی تشکیل دهنده و کاری کنند که فساد ریشه کن شود و تا دامن آلوده برخی صاحب منصبان رذل و فاسد، باعث نزول بلا نشود. برخی از کم خردان گمان می کنند با لایوشانی مفاسد؛ انقلاب حفظ می شود! یا گمان میکنند اگر به نهی از رفتار صاحب منصبان بپردازنده، دشمن شاد می شود! این ها کوته فکری است. بدأ به حال عالمان ساکت و راکد...

؟ مطابق سنت خداوند، تقوای پیشگی و پارسايی و گناه و تردامنی در برکت و بلا مؤثر است و در این شک نیست. تردامنی حاکمان به مراتب بیشتر.

حمید رجایی

پاییز 96